

MARIJA LUGARIĆ,
zastupnica u Hrvatskom saboru

Zagreb, 05. veljače 2025.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (P. Z. br. 211)*

Na temelju članka 196. Poslovnika Hrvatskog sabora na *Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (P. Z. br. 211)* podnosim sljedeće

AMANDMANE:

I. na naziv Zakona

Naziv zakona mijenja se i glasi: „Zakon o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju“ te se u cijelom tekstu Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju („Narodne novine“, br. 10/97., 107/07., 94/13., 98/19., 57/22., 101/23., 145/23., 145/24. i 146/25.) riječi „Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju“ zamjenjuju riječima „Zakon o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju“ u odgovarajućem padežu.

Obrazloženje:

Termin rani i predškolski odgoj i obrazovanje stručno je precizniji i točniji.

Suvremena pedagogija i razvojna znanost već desetljećima jasno pokazuju da se ključni temelji djetetova kognitivnog, emocionalnog, socijalnog i jezičnog razvoja postavljaju u najranijoj dobi, često već u prve tri godine života. Upravo zato sustavi ranog odgoja ne mogu biti shvaćeni samo kao priprema za školu, nego kao sastavni dio obrazovnog procesa od samog početka djetetova života. Kada govorimo samo o „predškolskom“ odgoju, fokus se sužava na razdoblje od treće godine do polaska u školu, a time se nevidljivim čini cijela jaslička dob, iako je riječ o razvojno izuzetno osjetljivom i zahtjevnom razdoblju.

Izraz „rani i predškolski odgoj i obrazovanje“ upravo zato bolje opisuje stvarni obuhvat sustava – od najranije dobi do polaska u školu – i jasno poručuje da je riječ o kontinuiranom procesu, a ne o dvije nepovezane faze. Taj izraz već je prihvaćen u nacionalnim kurikularnim dokumentima i usklađen je s međunarodnom terminologijom, osobito s europskim konceptom ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, koji se temelji na ideji da se obrazovanje i skrb ne mogu razdvajati u najranijem razvoju djeteta.

Osim što je stručnije precizan, ovaj naziv ima i jasnu pedagošku i političku poruku. On pokazuje da država prepoznaje važnost ranog razvoja, da ne tretira jasličku dob kao puku socijalnu uslugu ili čuvanje djece, nego kao dio obrazovnog sustava s vlastitim ciljevima, standardima i profesionalnim zahtjevima. Time se jača i položaj struke, jer se priznaje da rad s najmlađom djecom zahtijeva visoku razinu znanja, kompetencija i odgovornosti.

U konačnici, naziv „rani i predškolski odgoj i obrazovanje“ ne mijenja samo rječnik, nego odražava suvremeno razumijevanje djetinjstva, razvoja te odgoja i obrazovanja. On jasno kaže da ulaganje u djecu počinje od najranije dobi i da je to temelj svake ozbiljne obrazovne i socijalne politike.

II. na članak 2. kojim se mijenja članak 24.

U članku 24., stavku 4. riječi „program za stjecanje odgojno-obrazovnih kompetencija za rad s djecom rane i predškolske dobi“ zamjenjuju se riječima „djelomičnu kvalifikaciju za rad s djecom rane i predškolske dobi“.

U stavku 5. riječi „program za stjecanje odgojno-obrazovnih kompetencija za rad s djecom rane i predškolske dobi“ zamjenjuju se riječima „djelomičnu kvalifikaciju za rad s djecom rane i predškolske dobi“.

U stavku 6. riječi „program za stjecanje odgojno-obrazovnih kompetencija za rad s djecom rane i predškolske dobi“ zamjenjuju se riječima „djelomičnu kvalifikaciju za rad s djecom rane i predškolske dobi“.

Obrazloženje:

Koncept „dodatnih kompetencija“, kakav se uvodi ovim prijedlogom zakona, nije prepoznat u hrvatskom sustavu kvalifikacija, niti u važećem zakonodavnom okviru. Takav pojam ne postoji u Zakonu o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, niti u pratećim pravilnicima koji uređuju stjecanje, priznavanje i usporedivost kvalifikacija. Time se u obrazovni sustav uvodi termin koji je normativno nejasan, stručno nedovoljno definiran i pravno teško provediv.

Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru jasno razlikuje cjelovite kvalifikacije i djelomične kvalifikacije, pri čemu djelomična kvalifikacija predstavlja formalno priznat skup ishoda učenja, jasno opisan, vrednovan i upisan u Registar HKO-a. Djelomične kvalifikacije imaju definiranu razinu, opseg i povezanost s cjelovitom kvalifikacijom te omogućuju transparentnost, usporedivost i pravnu sigurnost, kako za pojedinca koji ih stječe, tako i za poslodavca i sustav u cjelini.

Za razliku od toga, pojam „dodatne kompetencije“ ne sadrži jasnu informaciju o opsegu ishoda učenja, razini složenosti, načinu vrednovanja kao niti o odnosu prema postojećim kvalifikacijama. Takav pojam ostavlja prevelik prostor proizvoljnim tumačenjima, različitim praksama i neujednačenim standardima, što je osobito problematično u sustavu koji se odnosi na rad s djecom rane i predškolske dobi.

Zamjena pojma „dodatne kompetencije“ pojmom „djelomične kvalifikacije“ omogućila bi usklađivanje ovog Zakona s postojećim sustavom Hrvatskog kvalifikacijskog okvira i osigurala bi da svako dodatno osposobljavanje bude stručno definirano, formalno priznato i transparentno. Time bi se izbjeglo spuštanje profesionalnih standarda, a istovremeno bi se omogućila fleksibilnost sustava u situacijama kad je potrebno nadograditi postojeće obrazovanje. Važno je naglasiti da djelomična kvalifikacija ne znači „nižu“ ili „manje vrijednu“ kvalifikaciju, nego jasno omeđen skup kompetencija koji ima svoje mjesto u kvalifikacijskom sustavu i koji se može nadograđivati prema cjelovitoj kvalifikaciji. Upravo takav pristup omogućuje profesionalni razvoj, jasno planiranje karijernih putova i dugoročnu održivost kadrovskih rješenja, bez improvizacije i pravne nesigurnosti.

U kontekstu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, gdje je kvaliteta rada izravno povezana s razinom stručnosti, posebno je važno da se ne uvode neformalni i nedorečeni pojmovi koji mogu relativizirati profesionalne standarde. Korištenje pojma djelomične kvalifikacije osigurava da se svaka osoba koja radi s djecom nalazi unutar jasno definiranog kvalifikacijskog okvira, uz poštovanje struke, zakonodavstva i najboljeg interesa djeteta.

Stoga je opravdano i nužno da se u ovom Zakonu umjesto pojma „dodatne kompetencije“ koristi pojam „djelomične kvalifikacije“, u skladu sa Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, kako bi se osigurala pravna jasnoća, stručna utemeljenost i dugoročna kvaliteta sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

III. na članak 8.

Članak 8. se briše.

Obrazloženje:

Pojam „kurikulum“ u hrvatskom jeziku nije proizvoljna ili novija posuđenica, nego je termin koji je u stručnoj i znanstvenoj uporabi u obrazovnim znanostima već desetljećima, s jasno utvrđenim značenjem i funkcijom. Njegova zamjena oblikom „kurikul“ nije jezično nužna, nije stručno utemeljena i ne pridonosi jasnoći propisa, nego stvara dodatnu terminološku konfuziju.

Iako se ponekad tvrdi da se riječ *curriculum* treba prilagoditi hrvatskom jeziku prema latinskom izvorniku, u ovom slučaju takav pristup nije opravdan. U području obrazovanja pojam „kurikulum“ nije preuzet iz latinskog jezika neposredno, nego je u hrvatski jezik ušao posredno, putem engleskog jezika, kao termin *curriculum* u okviru anglosaksonske obrazovne teorije i prakse. Upravo u tom značenju – kao planski, teorijski i pedagoški koncept – taj se pojam koristi u suvremenoj edukologiji odnosno interdisciplinarnom području obrazovnih znanosti.

Obrazovne znanosti, uključujući teoriju kurikuluma, u velikoj su mjeri oblikovane u anglosaksonskom znanstvenom krugu. Koncept kurikuluma ondje ne označava samo popis sadržaja, nego cjelovit sustav ciljeva, ishoda učenja, metoda, vrednovanja i konteksta učenja. Hrvatska je taj koncept preuzela zajedno s njegovim nazivom i značenjem, a ne kao klasičnu latinsku riječ koja bi se naknadno morala „ispravljati“ prema pravilima klasičnih jezika.

Pojam „kurikulum“ u hrvatskom jeziku već je standardiziran u stručnoj uporabi te se uklapa u pravila prilagodbe stranih riječi koje su u jezik ušle putem modernih jezika, a ne izravno iz latinskog. U takvim slučajevima, normativna praksa hrvatskoga jezika ne inzistira na vraćanju na izvorni latinski oblik, nego priznaje oblik koji je funkcionalno i stručno ukorijenjen.

Dodatno, riječ „kurikul“ u hrvatskom jeziku nema jasno uspostavljeno stručno značenje, niti dugu znanstvenu tradiciju. Njezino uvođenje u zakonodavni tekst ne proizlazi iz potrebe struke, nego iz formalističkog jezičnog zahvata koji zanemaruje stvarni način na koji se pojam koristi u obrazovnoj teoriji, znanstvenim radovima, kurikularnim dokumentima i svakodnevnoj profesionalnoj praksi.

Važno je naglasiti i da je pojam *kurikulum* već ugrađen u niz važećih strateških i kurikularnih dokumenata Republike Hrvatske, uključujući Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Njegova zamjena drugim izrazom u jednom zakonu ne doprinosi terminološkoj dosljednosti, nego stvara paralelnu terminologiju bez stvarne potrebe.

S obzirom na to da se radi o stručnom pojmu iz područja obrazovnih znanosti, Hrvatski sabor kao zakonodavac bi trebao poštovati terminologiju struke, a ne je nasilno normirati protivno ustaljenoj znanstvenoj i profesionalnoj uporabi. Posebno u području odgoja i obrazovanja, gdje su preciznost pojmova i kontinuitet značenja od ključne važnosti, ovakve intervencije mogu imati dugoročno negativne posljedice na razumijevanje i primjenu propisa.

Stoga je opravdano brisanje odredbe kojom se riječ „kurikulum“ zamjenjuje riječju „kurikul“, jer takva zamjena nije utemeljena ni u jezičnoj znanosti, ni u obrazovnoj struci, niti doprinosi jasnoći i kvaliteti zakonskog teksta. Zadržavanje pojma „kurikulum“ osigurava terminološku preciznost, stručnu dosljednost i usklađenost s važećim obrazovnim dokumentima i znanstvenim spoznajama.

Marija Lugarić